



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 97/09-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. I. B. a M. B., obaja bytom P., zastúpených advokátom JUDr. K. V., P., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 6/2003 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 104/2008, 7 Co 105/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. I. B. a M. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. marca 2009 doručená sťažnosť Ing. I. B. a M. B., obaja bytom P. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. K. V., P., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn.

17 C 6/2003 a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Co 104/2008, 7 Co 105/2008.

Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovatelia vystupovali ako žalobcovia v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 6/2003 a v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 7 Co 104/2008, 7 Co 105/2008. Pretože sa s vlastníkom nehnuteľnosti nedohodli na kúpnej cene, domáhali sa žalobou podanou okresnému súdu 17. januára 2003 proti P., a. s., so sídlom P. (ďalej len „žalovaný“), aby súd vydal rozhodnutie, v ktorom uloží žalovanému povinnosť uzavrieť s nimi kúpnu zmluvu o odpredaji bytu s príslušenstvom, pretože ten si nesplnil svoju zákonnú povinnosť podľa § 29 ods. 8 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“). Prvostupňový súd ich žalobu zamietol s odôvodnením, že *„skutkové zistenia súdu nie sú v zhode s obsahom kúpnej zmluvy, ku ktorej žiadali žalobcovia nahradenie vôle žalovanej strany“*. Krajský súd ako odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v súlade s § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Podľa sťažovateľov súdy nekonali a nerozhodovali zákonným spôsobom, čím porušili ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Okresný súd prekročil svoju právomoc, keď sám z vlastnej iniciatívy požiadal stavebný úrad o vydanie rozhodnutia v stavebnom konaní a protiprávne vykonštruoval neexistujúcu právnu domnienku. Motívom takéhoto konania bola snaha vytvoriť dôkaz o tom, že časť suterénu bytového domu je stavebne určená ako stavba garáže a potom vlastník bytového domu má právo túto časť bytového domu odpredať sťažovateľom ako stavbu garáže za tržnú cenu 150 000 Sk. Tiež nesprávne posúdil pozemky v okolí nehnuteľnosti ako tzv. príľahlé pozemky. Skutkový stav, ktorý okresný súd zistil, nezodpovedá podľa sťažovateľov vykonaným dôkazom a objektívnej pravde. Zistený skutkový stav sa podľa nich opieral o klamlivé výpovede súdneho znalca a zamestnanca stavebného úradu a skutková podstata bola deformovaná aj nesprávnym vyhodnotením skutkového stavu. *Ďalej okresný súd nezákonne konal, keď hrubo porušil „základné aplikačné pravidlo pri rozhodovaní podľa § 3 ods. 1 OZ“, keď „špekulatívne aplikoval zákon č. 182/1993 Z. z. v platnom znení tak, že na jeho špekulatívny výklad prispôbil vyhodnotenie skutkových okolností“* pri posúdení otázky, či časť obytného domu je nebytovým priestorom – garážou, alebo príslušenstvom, resp. súčasťou bytu. Porušil podľa nich tiež:

„... 2. Hmotné právo podľa osobitného predpisu, zák. č. 182/93 Z. z. najmä vo vzťahu k § 2, 5 a § 29 tohto zákona, zák. č. 50/76 Zb. v platnom znení (stavebný zákon), zák. č. 116/90 Zb. (zákon o nájme a podnájme nebytových priestorov), § 131 ods. 2 OZ.

3. Špeciálnu kontraktačnú povinnosť na uzavretie kúpnej zmluvy o prevode vlastníctva bytu podľa špeciálneho zákona.

. Procesné právo pri nesprávnej aplikácii ust. § 161 ods. 3 O. s. p. vo vzťahu k § 153 ods. 2 O. s. p., ako i vo vzťahu k § 80c O. s. p.

5. Procesné pochybenie vo vzťahu k § 142 v spojení s § 150 O. s. p. a platného zákona o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

6. Súdny svojimi rozhodnutím porušil i platný katastrálny zákon, zákon o dani z nehnuteľnosti, § 119 ods. 2, § 120 ods. 1, § 121 ods. 2 OZ a v konečnom dôsledku čl. 46 Ústavy SR.“

Súdny oboch stupňov konali a rozhodovali neúmerne dlho, viac ako 6 rokov. Tieto prietahy podľa sťažovateľov deformovali skutkový stav tak, že protistrane sa protiprávne vytváral priestor na to, aby nemala povinnosť podľa zákona č. 182/1993 Z. z. odpredať byt sťažovateľom i napriek tomu, že títo spĺňali všetky zákonné predpoklady vrátane predkupného práva ako nájomcovia bytu v bytovom dome.

Na základe uvedeného sťažovateľa navrhujú, by ústavný súd prijal tento nález:

„1. Právoplatným rozsudkom 17 C 6/2003-410 zo dňa 27. 11. 2007 Okresného súdu v Prešove v znení rozsudku 7 Co 104/2008, 7 Co 105/2008 zo dňa 12. 11. 2008 Krajského súdu v Prešove, bolo porušené základné právo Ing. I. B. a M. B., obaja bytom v P., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozsudok 17 C 6/2003-410 zo dňa 27. 11. 2007 Okresného súdu v Prešove v znení rozsudku 7 Co 104/2008, 7 Co 105/2008 zo dňa 12. 11. 2008 Krajského súdu v Prešove zrušuje sa a vracia sa vec Okresnému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

3. Základné právo Ing. I. B. a M. B., obaja bytom P., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, v konaní vedenom na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn. 17 C 6/2003, bolo porušené.

4. Okresnému súdu v Prešove prikazuje sa, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 17 C 6/2003 konal bez zbytočných prietahov.

5. Ing. I. B. a M. B., obaja bytom P., priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 12.000 € (slovom: dvanásťtisíceur), ktoré je súd povinný vyplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia (nálezu).

6. Priznáva trovy konania právneho zastúpenia vo výške 431,14 € (slovom: štyristotridsaťjeden eur a štrnásť centov), ktoré je súd povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. K. V. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (nálezu).“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podmienky konania o sťažnostiach sú upravené v ustanoveniach § 20 a § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie všeobecnej alebo osobitnej podmienky je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené

v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Podstata námietok sťažovateľov týkajúca sa porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v ich nespokojnosti so zamietnutím žaloby, v ktorej sa domáhali uloženia povinnosti uzavrieť zmluvu určitého obsahu, ktorý sa podľa zistenia okresného súdu nezhodoval so skutkovým stavom. Postup okresného súdu pri posúdení skutkových okolností je podľa ich názoru arbitrárny a z ústavného hľadiska neudržateľný. Sťažovatelia namietali predovšetkým skutkové zistenia všeobecných súdov a v podstate žiadali, aby ústavný súd posúdil vecnú správnosť vykonaného dokazovania uvedeného v napadnutých rozhodnutiach okresného súdu a krajského súdu.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Z ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike (porovnaj čl. 142 ods. 1, čl. 124 a čl. 127 ods. 1 ústavy) vyplýva, že preskúmavanie zákonnosti rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosti rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci patrí predovšetkým do právomoci všeobecných súdov.

Ústavný súd môže posudzovať rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly

zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05).

Okresný súd dospel v rozsudku sp. zn. 17 C 6/2003 z 27. novembra 2007 k záveru, že „garáž, ktorá sa nachádza v priestore suterénu je stavebne garážou, pretože takto bola aj naprojektovaná v projektovej dokumentácii, na základe ktorej bolo vydané stavebné povolenie, a takto bola aj skolaudovaná, ako to vyplynulo aj z výsluchu zástupcu Mestského úradu, Stavebného úradu v P. M. M. Takýto istý záver vyslovil aj znalec Ing. M. M. Nemožno sa stotožniť s tvrdením žalobcov, že ide o súčasť veci, t. j. obytného domu v zmysle § 120 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Potom hodnota garáže nespadá do ocenenia v zmysle zákona 182/1993, a teda nemôže byť ani správna cena tejto garáže č. 2 v suteréne bytového domu, ako to žalobcovia žiadajú vo svojom návrhu 32.185,- Sk ale podlieha režimu trhovej ceny. V návrhu žalobcov nie sú súčasťou kúpnej zmluvy pozemky 4688/46 a 4688/50, pričom súd zistil, že pokiaľ ide o parcelu 4688/46 o výmere 193 m², táto sa nachádza pred domom. Ide o vyasfaltovanú plochu, ktorá slúži výlučne k prístupu nájomcov do svojich bytov a na parkovanie vozidiel. Nachádza sa na nej vstupné schodište do hlavného vchodu, a teda podľa názoru súdu má charakter príľahlého pozemku tak, ako to aj vyslovil znalec Ing. M. Pokiaľ ide o pozemok 4688/50, tento sa nachádza z východnej, južnej a západnej strany bytového domu. Nachádza sa na ňom z východnej strany plynová prípojka a z južnej strany slúži ako záhradka a zo západnej strany takisto túto plochu výlučne užívajú len nájomcovia bytu a je zo strany východnej i južnej oplotená, oddelená od ostatných parciel. Zo západnej strany od vedľajšieho pozemku ju oddeľuje rigol. Vzhľadom na výmeru tejto plochy 627 m² by sa javilo vhodné vyčleniť len nevyhnutnú časť parcely, ktorá vytvorila príľahlý pozemok.

Vzhľadom na to, že návrh žalobcov nesprávne určuje cenu garáže a nepojal príľahlé pozemky, súd má za to, že nie je možné takémuto návrhu vyhovieť, nie je možné, aby v rámci eventuálneho alebo alternatívneho petitu súd posudzoval, či garáž je nebytovým priestorom alebo príslušenstvom bytu a o takomto návrhu rozhodol v rámci konania o nahradenie vôle. Súd tento návrh žalobcov posúdil ako neurčitý a nejasný. Žalobcovia musia presne

uviesť, čoho sa domáhajú. Súd nemôže ísť nad rámec ich návrhu ani nad rámec zákona 182/1993 Z. z., lebo je viazaný len žalobným návrhom a nemôže ho modifikovať ani meniť.

O žalobe požadujúcej uloženie povinnosti uzavrieť zmluvou určitého obsahu uvedeného v návrhu môže súd rozhodnúť len tak, že návrhu úplne vyhovie alebo ho zamietne, sám nemôže modifikovať obsah zmluvy, a preto ani rozhodovať na základe eventuálneho petitu ako žiadali žalobcovia.

Skutkové zistenia súdu nie sú v zhode s obsahom kúpnej zmluvy, ku ktorej žiadali žalobcovia nahradenie vôle žalovanej strany a aj preto tento návrh bol zamietnutý. “.

Krajský súd v odvolacom konaní potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne a odvolanie sťažovateľov posúdil ako nedôvodné.

Pokiaľ ide o rozsudok okresného súdu, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto už citované ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy.

Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Ústavný súd nezistil, že by závery krajského súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. V oboch rozhodnutiach sú uvedené skutkové okolnosti veci a odôvodnené závery týkajúce sa právneho posúdenia veci. Sťažovatelia vyhodnocovali dôkazy vykonané v rámci súdneho konania zo svojho pohľadu a spochybňovali správnosť vyhodnotenia skutkových zistení všeobecnými súdmi. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že sa zaoberal zákonnosťou vykonania dokazovania, správnosťou vyhodnotenia dôkazov a zisteného skutkového stavu a v konečnom dôsledku aj správnosťou a zákonnosťou

konečného rozhodnutia v danej veci sťažovateľov v rámci konania pred okresným súdom ako súdom prvostupňovým.

Skutočnosť, že sťažovatelia sa s názorom okresného súdu a krajského súdu nestotožňujú, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého postupu a rozhodnutí všeobecných súdov a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť ich právny názor svojim vlastným.

Úloha ústavného súdu je obmedzená na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie jednoduchého práva s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (II. ÚS 1/95, II. ÚS 231/04).

Pri výkone skúmania zlučiteľnosti rozhodnutia krajského súdu s ústavou a medzinárodnými zmluvami o ľudských právach ústavný súd nezistil takú interpretáciu, ktorá by vyvolala nutnosť jeho zásahu.

2. Sťažovatelia namietali tiež porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní už právoplatne ukončenom, pretože trvalo podľa nich neprimerane dlhú dobu. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 34/99, II. ÚS 32/00, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02, III. ÚS 109/03) sa ochrana základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom a krajským súdom) ešte trvalo. Ak v čase posudzovania sťažnosti ústavným súdom už nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, konanie okresného súdu sp. zn. 17 C 6/2003 bolo v spojení s rozhodnutím krajského súdu skončené 8. januára 2009 a sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 9. marca 2009, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (pozri napr. I. ÚS 55/05).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2009